

ASPE, EEN EIGENTIJDS LITERATUURPROJECT

Paul D'Haeninck, Johan Lowyck & Esther De Baere

1 Inleiding

We weten allemaal dat het niet altijd gemakkelijk is, om TSO-leerlingen uit de derde graad warm te maken voor literatuur. Vaak worden de aangereikte romans te dik, te saai of te moeilijk bevonden en kunnen onze leerlingen zichzelf niet terugvinden in de verplichte lectuur. Het onderwerp of het thema van vele boeken spreekt hen op die leeftijd niet (meer) aan: de ene keer beschouwen ze het als stuff voor volwassenen en noemen ze het ouderwets; een andere keer blijkt het dan weer te kinderachtig.

Omdat elke problematiek tegelijkertijd een uitdaging is, blijven we zoeken naar de meest geschikte oplossingen. De ervaring leert dat projectmatig werken in vele gevallen de juiste weg is om leerlingen te motiveren.

Het lezen (dat leerlingen vaak als belastend en moeilijk ervaren) geven we een plaats in een geheel van activiteiten, zodat de nuttigheid ervan duidelijk wordt.

Door dit besef groeide gaandeweg het Aspeproject, dat aanvankelijk voor 6 Secretariaat-Talen bedoeld was. Toen ook 6 Informatica voor de zaak gewonnen was, breidden de mogelijkheden zich natuurlijk uit.

Het is de bedoeling om te schetsen hoe het project over verschillende jaren evolueerde en onze ervaringen te verduidelijken.

2 De keuze viel op Pieter Aspes misdaadverhalen

Als Blankenbergse school hadden we op het gebied van motivatie natuurlijk een streepje voor: toen onze leerlingen te weten kwamen, dat (een van) Vlaanderens meest gelezen auteurs op een boogscheut van de klas woonde, wilde nagenoeg iedereen wat meer over de schrijver te weten komen. We besloten om met z'n allen op zoek te gaan naar alle info rond Aspes persoon: de verzamelde kranten- en tijdschriftartikels prikten we aan de muurkrant in de klas. Een leerlinge wist ons zelfs te vertellen dat zij enkele jaren geleden nog in Aspes flat in de Franchommelaan

had gewoond. De plaats waar alle succesvolle Van In-verhalen uitgebroed worden, was ooit haar slaapkamer.

Aspe localiseert zijn romans steeds in Brugge en omstreken. Deze herkenbaarheid stimuleerde de lectuur voor onze leerlingen. Zeker als ook bepaalde gebeurtenissen zich in Blankenberge afspelen. Daarom leek het ons een geschikte opdracht om de verschillende locaties in kaart te brengen. Het resultaat werd een goede basis voor de website.

Het is daarenboven onze ervaring dat voor vele onervaren lezers de stap naar misdaadromans minder groot is dan die naar andere literatuur. Door de aanwezige spanning zijn de jonge lezers steeds gericht op de ontknoping van het verhaal. Bovendien wordt hun aandacht vaak geprikkeld door de aanwezige humor, de pikante fragmenten, de actie, de directe taal, en het onorthodoxe, vaak rebelse gedrag van het hoofdpersonage.

3 Niet los van de cursus

In de lessen Nederlands gaan we vanzelfsprekend ook verder in op de thriller, de misdaadverhalen en aanverwante begrippen: Hoe zijn de meeste speurdersverhalen opgebouwd? Welke zijn de klassieke detectives? Later konden we die dan met Pieter Van In vergelijken.

Verder bestuderen we het fenomeen spanning aan de hand van kortverhalen en onderzoeken we die op een later tijdstip in een andere misdaadroman.

In het kader van de geïntegreerde proef houden onze leerlingen op het einde van het zesde jaar een presentatie. Als oefening krijgt iedereen (alleen of per twee) de niet te onderschatten opdracht om de gelezen Asperoman aan de klas voor te stellen: op een overzichtelijke manier de personages en de belangrijkste gebeurtenissen op een rijtje zetten, zonder de ontknoping prijs te geven; want dat is dan weer de taak van de luisteraars.

Omdat in het zesde jaar ook toneel en film aan de orde zijn, mochten de leerlingen aanvankelijk als echte regisseurs op zoek gaan naar de meest geschikte cast voor een eventuele verfilming van hun roman. Voor hun presentatie brachten ze dan een aantal foto's uit kranten en tijdschriften mee. Interessant werd dan het vergelijken van de verschillende Hannelores, Van Ins, Versavels...

4 Bezoek van Pieter Aspe

Hoogtepunt van het project is voor de leerlingen natuurlijk het bezoek van de auteur zelf. Dit bereiden de leerlingen grondig voor. Iedereen schrijft in de les een uitnodigingsbrief. De verschillende versies leggen we dan samen om tot een geheel te komen. Tijdens het bezoek zelf wordt het project voorgesteld. Nadien volgt een voorbereid gesprek rond de vragen die de leerlingen al altijd aan een auteur hadden willen stellen.

5 Trailer

Om de lessen toneel en film praktischer te laten verlopen, proberen we ook altijd zelf een miniproductie op het getouw te zetten. Met de nakende verfilmingen van de Asperomans kregen we een wild idee in die richting.

Een hele roman verfilmen is echter nooit realiseerbaar en een speurdersverhaal tot kortfilm verwerken leek ons ook niet gezond. Toen dachten we aan een filmtrailer: zo konden we enkele losse fragmenten zinvol met elkaar tot een geheel verbinden. Na de studie van een aantal trailers kreeg iedereen de opdracht om een draaiboek te schrijven voor een trailer bij de verfilming van het gelezen boek.

Hoewel dit een persoonlijke opdracht was, hebben we de leerlingen, die hetzelfde boek gelezen hadden, voorafwat laten brainstormen rond de keuze van de fragmenten en de opbouw van hun trailer. Bij het script diende iedereen een castvoorstel in en noteerden ze welke leerling voor een bepaalde rol in aanmerking kwam.

De geschreven werken werden geëvalueerd en met de meest bruikbare werd verdergewerkt. Taken werden verdeeld, de filmopnames werden geregeld, verzameling van attributen werden besproken... kortom, de leerlingen leerden werken met een agenda en beseften dat het project vanaf dat ogenblik heel wat energie en verantwoordelijkheidszin zou vergen. Of ze het tot een goed einde zullen brengen valt nog af te wachten: de ketting is slechts zo sterk als z'n zwakste schakel !

6 Website

In het kader van Brugge 2002 kwamen we op het idee om een website te maken. We wilden aan de hand van de romans een zoektocht ontwikkelen. We besloten alsnel om er destad in vier zoektochten op te delen, want de Brugse locaties worden

veelvuldig door Aspe beschreven. Aan het uitstippelen van die zoektocht gaat natuurlijk een hele studie vooraf.

Tijdens het lezen lieten we de leerlingen de locaties inventariseren. Ze moesten bij elke plaats een vraag over de inhoud van het boek verzinnen. Vanzelfsprekend schreven ze er meteen het antwoord en de bladzijde bij zodat we nadien alles gemakkelijk zouden kunnen controleren. Tot nu toe gebeurde alles nog individueel. Elke leerling hield zich bij zijn / haar eigen boek.

Vervolgens lieten we ze in groepsverband, dus samen met de andere klas, de vragen volgens locatie groeperen. Daarna hebben we de locaties op het stadplan aangeduid en zo kwamen we tot 4 zoektochten. Ook de locaties in Blankenberge werden op die manier geïnventariseerd.

Dit bleef echter allemaal heel theoretisch, dus was het belangrijk om de wandelingen ook eens uit te proberen. Wij hebben er bewust voor gezorgd dat er in elke groep zoveel mogelijk verschillende romans gelezen waren. Tijdens de Aspedag (10 januari 2002) lieten we de leerlingen de eerste keer de wandelingen uitproberen en de zoektochten opstellen.

Ze kregen een tweevoudige opdracht. Allereerst moesten ze voor een goede, degelijke wegbeschrijving zorgen. De duur van de wandeling werd bovendien goed getimed. Bij elke boekvraag zochten ze een vraag die men ter plaatse zou kunnen oplossen. Daarvoor werd ook een digitale foto genomen. Voor de leerlingen was het een uitdaging om een originele vraag te verzinnen, want ze wisten dat er al meerdere Brugse zoektochten zijn. Die locatievragen zijn volgens ons heel belangrijk, want we beseffen goed dat niet elke wandelaar alle boeken van Aspe gelezen zal hebben. Dit jaar (8 oktober 2002) lieten we de leerlingen die nu in het zesde zitten de controle uitvoeren. Al het materiaal moest nu natuurlijk nog op de website geplaatst worden. Voor de structuur van de website zijn de leerlingen van 6 Informatica verantwoordelijk. Vorig schooljaar werd er al heel wat werk verricht, dit jaar werd de structuur herwerkt en verbeterd.

7 Het ontwerpen van de website door de leerlingen informatica

a) *De meerwaarde: waarom is dit een goed project voor het vak informatica?*

De meeste leerlingen van deze richting zijn gebeten door informatica. Voor hen is informatica een vrijblijvende hobby, waar ze (vaak in hun eentje) veel tijd insteken. Verschillende leerlingen hebben een eigen webstek met informatie die zij belangrijk vinden. De ontwerp ervan is aan geen enkele voorwaarde verbonden. Hen motiveren voor dit project is dus niet zo moeilijk.

Ze worden opgeleid tot informatici die in de bedrijfswereld hun plaats moeten veroveren. Het informaticagebeuren in die wereld verschilt behoorlijk van hun beleving nu. Werken met de computer is niet langer een hobby, maar moet op een professionele wijze gebeuren. Men werkt er vaak in team; een website opbouwen doe je zelden alleen, maar in samenwerking met collega's in opdracht van een klant.

De opleiding houdt een belangrijke opdracht in: de hobby ombuigen tot een professionele ingesteldheid. Het project Aspe is een belangrijk instrument om dit te bereiken: de website bouwen we met de klas op, wat een andere werkhouding vergt dan alleen. De inhoud moet beantwoorden aan de wensen van iedereen en is niet vrijblijvend en er moet rekening gehouden worden met de doelgroep.

De samenwerking met de leerlingen van 6 Secretariaat-Talen biedt een tweede meerwaarde: leerlingen krijgen de kans om de eigenheid van beide richtingen te ontdekken en op deze manier respect te krijgen voor de eigen talenten. De leerlingen van Secretariaat-Talen zijn verantwoordelijk voor de inhoud, de leerlingen van informatica voor het ontwikkelen van de website. We zijn realistisch genoeg om te beseffen dat niet iedereen de kans grijpt, maar opvoeden is toch hoofdzakelijk kansen aanreiken.

b) De aanpak tijdens de lessen informatica.

In de voorbereidende fase zoeken we samen naar de voorwaarden waaraan de website moet voldoen en onderzocht of dit haalbaar is om het project met de leerlingen uit te werken. Op het einde van deze fase hebben we als team leerkrachten een consensus rond de aanpak en een ruwe structuur van de website. We besluiten dat de zoektocht op drie verschillende manieren kan gebeuren: de route kan gevolgd worden op een kaart van Brugge en Blankenberge. Elke locatie is aangeduid en door een eenvoudige klik op de muis krijgt de gebruiker de vraag te zien. Omdat niet iedereen over een snelle internetverbinding beschikt is ook een tekstversie voorzien. Naast de virtuele zoektocht is een versie voorzien die kan afgedrukt worden voor de gebruikers die de zoektocht in de gezonde buitenlucht willen uitvoeren.

Er zijn dus vier deeltaken, uit te voeren door vier teams: het ontwerpen van een intro, het ontwerpen van de zoektocht op kaart, de tekstversie en de 'off-line' zoektocht.

Vorig schooljaar:

Elke groep krijgt een deeltaak en moet een voorstel uitwerken die aan de andere groepen wordt voorgelegd. Eens een consensus over het voorstel volgt de uitvoering. Een eerste ontwerp wordt aan de leerlingen van Secretariaat-Talen getoond zodat zij de inhoud kunnen aanpassen aan de website. Op het einde worden de verschillende deeltaken samengevoegd tot een website.

De fouten:

- a) Binnen elke groep was er een behoorlijke samenwerking, uiteraard zijn er altijd leerlingen die een minimaal profiel aanhouden, wat in een klas van 22 leerlingen niet zo moeilijk is. Maar er was heel weinig overleg tussen de groepen zodat het samenvoegen van de website heel veel werk vergde en niet echt lukte. Vermits we het niet zinvol vinden dat de leerkracht dan maar het werk opknaapt en er te weinig tijd overbleef is de website niet gepubliceerd.
- b) Het project vergde veel meer tijd dan oorspronkelijk gedacht. In de voorbereidende fase is te weinig ingeschat hoeveel tijd het ontwerpen vergt.
- c) Verschillende leerlingen hadden reeds een eigen website ontworpen waardoor we teveel op hun parate kennis gesteund hebben en te weinig kritisch stonden tegenover hun manier van werken. Een voorbeeld: leerlingen plukken 'codes' van het internet zodat ze een bestaande intro van een website kunnen kopiëren en enkel de inhoud aanpassen zonder de codes zelf te begrijpen; zijn er achteraf problemen dan is het moeilijk een oplossing te vinden omdat niemand de codes echt begrijpt.

Dit schooljaar:

zijn we het project gestart met het uitdiepen van de kennis. Naast het aanleren van technieken hebben we ook onderzocht aan welke voorwaarden een goede website moet voldoen.

We hebben afspraken gemaakt over de 'look & feel' van de website: het gebruik van kleuren, functie van knoppen enz. moet voor elk onderdeel gelijk zijn zodat het uiteindelijk 1 website kan worden. Dit is niet eenvoudig want elke groep blijft op de deeltaak gefocust en verliest snel het geheel. Overleg tussen de groepen moet telkens opnieuw gestimuleerd worden. De gemaakte afspraken moeten vaak herhaald worden.

We voorzien voldoende tijd zodat de leerlingen de website volledig zelf ontwerpen. Het was aanlokkelijk om 15 november als deadline te hanteren

zodat we een afgewerkt product konden tonen, maar het was niet haalbaar. Het is hun project, geen prestigeproject van de leerkracht informatica of van de school.

8 Onze bevindingen

Dit klas- en vakoverschrijdend project is niet alleen voor de leerlingen aangenaam, ook wij leerden bij. De samenwerking met collega's is heel interessant, omdat je elkaar vaak kunt aanvullen. Niet alleen op het vlak van ideeën, maar ook tijdens het project. Door projectmatig te werken krijg je als leraar steeds meer de rol van coach en moet je soms op verschillende momenten tegelijk zijn, dus was het aangenaam om op collega's kunnen rekenen.

De leerlingen krijgen bij deze werkvorm een grote verantwoordelijkheid. Zij zorgen immers voor de inhoud en de structuur. Ze moeten initiatief nemen, durven uitproberen en hun creativiteit laten werken.